

سلام بر تربیت هنری کودکان

سنت‌های خود در قالب آشنایی با میراث فرهنگی و هنری ایران بهره بگیرند. **اتو کلاین برگ** معتقد است: «فرهنگ به معنای موفقیت هنری و فکری متعالی است. توسعه‌ی علم، هنر، ادبیات و فلسفه بیانگر نبوغ یک ملت است و شامل همه‌ی چیزهایی می‌شود که فرد به مثابه‌ی عضوی از جامعه از آن کسب می‌کند.»

۴. تولید محصول هنری: ایجاد فرصت بروز خلاقیت و آزادی یافتن راه مناسب برای بیان هنری، حق همه‌ی کودکان است. در این مسیر باید از ارائه‌ی الگو، خط‌مشی و حرکت‌های از پیش تعیین‌شده به آن‌ها اجتناب کرد؛

۵. نقد هنری: هدف نهایی نقد، داوری کردن یا دادن معیارهایی برای داوری

تأثیر بگیرند. همچنین، تجربه می‌کنند چگونه به احساسات و ایده‌های خود جامه‌ی عمل ببوشانند و با فعالیتی منظم و هدفمند، توانایی‌های خود را برای بیان هنری ارتقا دهند. علاوه بر فعالیت‌های فردی، کودکان در انجام برخی از برنامه‌ها مشارکت و کارگروهی را تجربه می‌کنند و می‌آموزند چگونه به نظرات و ایده‌های یکدیگر احترام بگذارند. بنابراین، یاد می‌گیرند علاوه بر تصمیم‌گیری و شناخت مسئولیت‌ها، هریک مسئول انجام‌دادن به موقع مراحل کار یا اجرای برنامه هستند و بدون هم‌فکری و همکاری به نتیجه نخواهند رسید. آن‌ها در کلاس هنر احساس موفقیت، لذت از کار یا اجرا و رضایت از انجام آن را به‌صورت فردی و گروهی تجربه می‌کنند و به سازندگی ترغیب و از ویرانگری رویگردان می‌شوند. در کتاب فوق، تربیت هنری به پنج موضوع کلی تفکیک شده است که عبارت‌اند از:

۱. زیباشناسی: در این رویکرد، مفهوم تربیت هنری که با هنر خلاق ارتباط دارد، به فرایند رشد تیزبینی سرعت می‌بخشد و حساسیت فرد را نسبت به زیبایی افزایش می‌دهد؛

۲. ارتباط با طبیعت: انسان با دقت در محیط پیرامون خود توانسته است به اختراعات علمی و ابداعات هنری دست بزند. بنابراین، ارتباط با طبیعت در این رویکرد بر یادگیری و تجربه‌های کودکان تأثیر بسیار مهمی دارد؛

۳. آشنایی با تاریخ هنر: کودکان باید از تاریخ، آثار هنری و آداب و رسوم و

برنامه‌ی درسی هنر دوره‌ی ابتدایی ایران از دهه‌ی هشتاد با رویکرد تربیت هنری ارائه شد. در این رویکرد، کودکان به انجام فعالیت‌های هنری در فضایی آزاد ترغیب و تشویق می‌شوند. آن‌ها می‌توانند آزادانه تخیل کنند و ایده‌های خود را ارائه دهند تا ظرفیت‌های هوش و تفکرشان پرورش یابد. علاوه بر این، انجام فعالیت‌های هنری در این رویکرد، به تقویت حواس، بروز استعدادها و شکوفایی خلاقیت و توسعه‌ی عواطف و احساسات کودکان کمک می‌کند.

در صفحه‌ی ۶ کتاب *راهنمای درس هنر برای معلمان پایه‌های اول، دوم و سوم ابتدایی* آمده است: «ما برای پرورش ذوق و خلاقیت و ایجاد فرصت‌هایی برای بروز انگیزش سازندگی، بیان احساسات و خیال‌کودکانه، شناخت زیبایی‌ها و ارتباط با آثار هنری گذشته و حال، شیوه‌ای را در آموزش هنر انتخاب کرده‌ایم که با عنوان تربیت هنری معرفی می‌شود.» در ادامه، دیدگاه **جروم هاپس من** در زمینه‌ی تربیت هنری ارائه شده است: «تربیت هنری بر حواس گوناگون، رشد تجربه‌های حسی و لمسی، حساسیت و برخورد عمیق با جلوه‌های بصری هنری و نقادی هنرمندانه ناظر است.»

بر این اساس، دانش‌آموزان یاد می‌گیرند چگونه دقیق‌تر و عمیق‌تر ببینند، بشنوند، درک کنند، تفکر کنند و ایده‌هایشان را برای تولید اثر هنری به کار گیرند. کودکان می‌آموزند چگونه با پدیده‌های گوناگون و محیط اطراف ارتباط بهتری برقرار کنند و از آن‌ها

شکل‌گیری شخصیت سالم را به دنبال دارد.

به این ترتیب، زمینه‌ی آشنایی با فرهنگ و هنر در شخصیت آن‌ها شکل می‌گیرد و این مقوله، بخشی از نیازهای فردی و اجتماعی آن‌ها محسوب می‌شود. بنابراین، براساس شناخت زیبایی، به زشتی‌ها و پوچی‌ها گرایش پیدا نخواهند کرد. در انتخاب‌ها برای خواندن متن، دیدن فیلم، انتخاب تصویر یا حجم، براساس شناخت اقدام می‌کنند. به میراث فرهنگی و هنری و شناخت آثار دوره‌های گوناگون اهمیت می‌دهند و به بحران هویت دچار نخواهند شد. همچنین، حفظ، احیا و توسعه‌ی ارزش‌های فرهنگی و هنری جزو دغدغه‌های زندگی‌شان خواهد شد. علاوه بر این‌ها، تجربه‌های هنری و دریافت بازخوردهای آن، روحیه‌ی انتقادپذیری را در کودکان ایجاد می‌کند و به بالا رفتن سطح انعطاف‌پذیری آن‌ها کمک می‌کند. به این ترتیب، با نقاط قدرت و ضعف خود آشنا می‌شوند و دید واقع‌گرایانه‌تری نسبت به خود کسب می‌کنند.

اگرچه آنچه ذکر شد همه‌ی فایده‌های برنامه‌ی هنر را رویکرد تربیت هنری را بیان نمی‌کند، اما متقاعد کننده و کافی به نظر می‌رسد. بنابراین، می‌توان به زنگ هنر، معلم هنر، روش‌های صحیح آموزش هنر، فعالیت‌های متنوع هنری (که به پرورش حواس و توانایی‌های کودکان کمک می‌کنند) و آشنایی کودکان با ارزش‌های فرهنگی و هنری، یا به‌طور خلاصه به تربیت هنری، با صدای بلند سلام کرد.

منبع

۱. گروه مؤلفان (۱۳۹۶). راهنمای درس هنر برای معلمان پایه‌های اول، دوم و سوم ابتدایی. نشر افسر. تهران.

آن‌ها براساس تجربه‌های آزاد کلاس هنر می‌آموزند مشاهده کنند، کنجکاو باشند، بپرسند، کشف کنند، و مشکلات و راه‌حل آن‌ها را بیابند. حواس و احساسات خود را پرورش دهند، به تخیلات خود اهمیت دهند، به افکار و ایده‌های خود و دیگران اهمیت دهند، به خلق اثر بپردازند. در مورد آثار گوناگون با یکدیگر بحث و تبادل نظر کنند و توانایی‌های خود را در فعالیت‌های متنوع یادگیری شکوفا کنند. کسب مهارت در زمینه‌های متنوع هنری از گفتن شعر تا خواندن خلاق متن، از اجرای سرود و نمایش تا تقلید صدا و ایجاد اصوات دلپذیر، از ایجاد تصویر تا ساختن حجم‌های زیبا، از نوشتن داستان تا بیان تخیلات خلاقه، ایجاد و تقویت اعتمادبه‌نفس و

است. در این راستا، سنجش ارزش‌ها و نکته‌های نهفته و ناگفته‌ی اثر بیان می‌شود که در پرورش ذوق و سلیقه‌ی هنری کودکان مؤثر است.

هر یک از این موارد در تربیت هنری کودکان و شکل‌گیری شخصیت سالم آن‌ها به نحوی خاص تأثیر دارد. ارتباط با طبیعت و پدیده‌های آن کودکان را از افسردگی و احساس تنهایی نجات می‌دهد. تنوع پدیده‌های طبیعی و جست‌وجو برای شناخت آن‌ها، کودکان را به مسیر خلاقیت و زندگی خلاقه هدایت می‌کند و بر غنای زندگی‌شان می‌افزاید.

براساس این مفروضات، کودکان با کسب تجربه‌های مناسب می‌توانند هنرمندانه زندگی کردن را بیاموزند.